

noget Æquivalent for de store Midler, som tiltenkes det øvrige Lands Skoler, saa vil dog Kjøbenhavn, naar man tager alle Forhold i Betragtning, paa ingen Maade være prægraveret overfor det øvrige Land. Kjøbenhavn nyder jo paa saa mange andre Omraader fortrinnsvis Fordel af de Institutioner, som holdes for Statens Regning, og jeg antager derfor, at ærede Medlemmer fra Kjøbenhavn ville se med milde Øine paa, at der tilkommer det øvrige Land et Gode, som ikke ogsaa tilfalder Kjøbenhavn. — Det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgreds fandt sig i sit forrige Foredrag — ikke det sidste — foranlediget til at gjøre opmærksom paa, at der her ikke forelaa noget Tilbud fra Statens Side, saaledes som jeg havde udtalt. Jeg tror, det er en noget overflødig Dplysning, det ærede Medlem der fremkom med. Jeg i det Mindste veed meget godt, at de Midler, der her er Tale om at anvende til Skolevesenet, ikke kunne komme til Anvendelse, før Loven bliver vedtagen af Rigsdagen og stadfæstet af Regjeringen. Men det er dog ikke ualmindeligt her at sige, at man betragter Regjeringen som Indehaver af Statsmagten, altsaa som den, der kan gjøre Tilbud under visse Omstændigheder og visse Forhold paa Statens Vegne; Andet tænker jeg naturligtvis ikke paa; thi jeg er for gammel Folkethingsmand til at mene, at det Forslag, her foreligger, skulde komme i Virksomhed, uden det er vedtaget af Thinget. — Det forekommer mig, at det ærede Medlem i sit forrige Foredrag var tilbøjelig til at overdrive de Ting, han tog fat paa. Han mente saaledes, at den Skoleordning, vi hidtil have haft her i Landet, fritog Forældrene for at have nogen Samvittighed lige overfor deres Børns Undervisning (Berg: Det var just ikke det, jeg sagde.). So, det ærede Medlem sagde noget Saabant, og han gientog det og forlangte, at man skulde give Forældrene deres Samvittighed tilbage angaaende deres Børns Opdragelse. Men det er en stor Overdrivelse. Forældrene have aldrig været fri for Ansvar lige overfor Undervisningen under de bestaaende Forhold; ikke en Gang i den Tid, da de ingen Indflydelse havde paa Besættelsen af Lærerembederne, vare de fri for Ansvar. De vidste meget godt, at hvad Nytte deres Børn skulde have af Skolen, for en stor Deel beror paa dem, og om de holdt Børnene til Hjemmesid og til sluttig Skolegang, og fremfor alt, om de støttede Lærernes Virksomhed ved at indgyde Børnene Agtelse for Lærerne. Det have Forældrene altid vidst, at de havde en stor Pligt og altsaa ogsaa en Samvittighed at vaage over i den Retning. Og jeg vil tillade mig at sige det ærede Medlem, at hvis han skulde have gjort en personlig Erfaring i modsat Retning og kun har haft Staten til at sørge for sin Uddannelse, saa har Staten røgtet sit Hverv ganske ordentligt, der er ikke noget at klage over i saa Henseende. Det ærede Medlem gjorde sig ogsaa efter min Mening skyldig i

en anden stærk Overdrivelse. Han var meget sølsom for Forældrene, ja næsten rørende, da han talte om disse grædende Mødre, som modtog Børnene den ene Dag efter den anden med grædende Taarer, uden at kunne forandre noget i dette Forhold, og mente, at det burde være stillet saaledes, at de kunne tage Børnene fra Læreren og sætte dem et andet Sted hen, selv om Læreren Ingen beholdt tilbage; naar han blot beholdt sit Hus og sine to gode Køer, saa var der ikke Noget deri; men da han kom til Paragrafen om Lærernes Afstedigelse, saa syntes han, det var ganske forfærdeligt, at Lærerne skulde kunne afstediges efter Overveielse af Kommunalbestyrelsen, Skoledirektionen og Ministeriet. Skulde de da ikke kunne afstediges uden ved Dom? Men nu er det jo ikke Tilfældet, at en Embedsmand ikke kan afstediges uden ved Dom, de kunne afstediges alle sammen unbtagen Dommere. (Berg: Uden Pension?) Nei! ikke uden Pension. Her er ikke tænkt paa, at Lærerne skulde afstediges, uden dog at have Noget at leve af; det er der slet ikke tænkt paa. Det forekommer mig, at der er saadanne Selvmødsigelfer i disse Betragtninger af det ærede Medlem, at de ikke kunne spies sammen. Der maa dog være Udvei for at kunne komme af med en Lærer, som ikke er skiftet til at være Lærer eller ikke passer sit Embede, saaledes som det bør, uden at have Dom derfor. Thi det ærede Medlem veed meget godt, at ved den Slags Sager kan det, selv om der er den største Grund til at ønske en Lærer fjernet, dog være meget vanskeligt at skaffe saadanne Data tilveie, at derpaa kan bygges en Dom. Jeg tror derfor, det ærede Medlem gif noget vidt i sine Fordringer i den Henseende. — Jeg vil nu sige et Par Ord i Anledning af Udtalelserne af det ærede Medlem for Ribe Amts 1ste Valgreds (Kruuse). Det ærede Medlem og hele den Side af Salen fordrer absolut Fritagelse for Statsformynderskab, de ville ikke have, at Staten maa have Noget med den Ting at gjøre; men Pengene ville de nok have, baade Penge af Kommune og af Stat ville de have. Hvorledes kunne de Herrer mene, at de kunne faae Penge anviste af Stat og Kommune, uden at disse dog skulde udvøse noget Tilfyn? Det lader sig virkelig aldrig gjennemføre. Det ærede Medlem fra Ribe sagde, at den nuværende Statskole var forhadet, den var ilde set af Befolkningen, og at man ikke gjorde mere for Skolen, end man saa at sige var nødt til. Det er ikke Tilfældet. Der kan naturligtvis være Forskjel paa, hvorledes Stillingen er paa de forskjellige Steder; der kan være Steder, hvor Forholdet er saaledes, som det ærede Medlem mente, ligeoverfor Læreren, ikke ligeoverfor Skolen, men lige overfor Læreren; men jeg vil antage, at, hvor dette er Tilfældet, er der nogen Skyld paa begge Sider. Et Misforhold fremkommer sjelden ved Skyld paa den ene Side uden Skyld paa den